

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΥΠΟΥ & ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΤΙ ΕΚΑΝΕ Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΟΤΑΝ ΗΤΑΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Το ραδιοτηλεοπτικό τοπίο στη χώρα μας διατηρεί σε σημαντικό βαθμό τα παθολογικά φαινόμενα της δημιουργίας του. Η λειτουργία των ιδιωτικών ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης ξεκίνησε χωρίς κανόνες και χωρίς προβλέψεις για τη διασφάλιση τόσο των συμφερόντων του Δημοσίου, όσο και των δικαιωμάτων των πολιτών (τηλεθεατών-ακροατών). Ο ν. 1866/89 (της συγκυβέρνησης Τζανετάκη) ευνόησε τη συγκέντρωση και την αδιαφάνεια στο ραδιοτηλεοπτικό χώρο. Η διαδικασία χορήγησης αδειών έγινε με τρόπο συνοπτικό και απολύτως μεροληπτικό. Η δε πρόβλεψη του νόμου για τη σύναψη συμβάσεων παραχώρησης μεταξύ του Δημοσίου και των ιδιωτικών εταιρειών ΜΜΕ ουδέποτε εφαρμόστηκε. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να λειτουργούν τα ΜΜΕ, χρησιμοποιώντας τις συχνότητες που τους παραχωρήθηκαν, χωρίς να πληρώσουν γι' αυτό ο-ποιοδήποτε οικονομικό αντάλλαγμα!

Είναι χαρακτηριστικό ότι της έκδοσης του ν. 1866/89 προηγήθηκε η έκδοση των δύο πρώτων αδειών λειτουργίας τηλεοπτικών σταθμών με τις υπουργικές αποφάσεις 19710/Ζ/28.8.89 και 210/Ζ/2.10.89 οι οποίες βασίστηκαν κυρίως στις διατάξεις του ν.δ. 1244/1972 «Περί λειτουργίας ερασιτεχνικών πειραματικών σταθμών ασυρμάτου, ειδικών ραδιοδικτύων και ιδρύσεως υπηρεσίας ελέγχου ραδιοεκπομπών» (υπογράφουν οι τότε υπουργοί Α. Κανελλόπουλος, Ν. Κωνσταντόπουλος, Α. Σαμαράς κ.λπ.). Οι αποφάσεις αυτές ήταν μνημείο φαυλότητας και αυθαιρεσίας.

ΤΙ ΕΚΑΝΕ Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

1. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με το ν. 2328/1995 πραγματοποίησε μια θεσμική τομή για τη συνολική αντιμετώπιση των θεμάτων λειτουργίας των ιδιωτικών ΜΜΕ στη χώρα μας και ιδίως των θεμάτων που αφορούν τη διαφάνεια και την αντιμετώπιση φαινομένων συγκέντρωσης.

2. Το Υπουργείο Τύπου και Μ.Μ.Ε. ανέλαβε, κατά τα 4 τελευταία έτη, σημαντικές νομοθετικές και κανονιστικές πρωτοβουλίες για την ε-

δραίωση της **νομιμότητας**, της **διαφάνειας** και της **ποιότητας** στον ευρύτερο χώρο των ιδιωτικών μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Οι πρωτοβουλίες αυτές αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο των αυστηρών κανόνων και αρχών που θεσπίζει το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος για τη λειτουργία των μέσων μαζικής ενημέρωσης, ως ιδιαίτερα κρίσιμης δραστηριότητας για την άσκηση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων των Ελλήνων πολιτών

I. ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ

- A.** Θέσπιση ειδικού νομοθετικού πλαισίου –πρωτοπόρου ακόμη και για τα ευρωπαϊκά δεδομένα- για την παροχή των νέων ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών (συνδρομητική δορυφορική /ψηφιακή τηλεόραση), με τρόπο που να εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον και τα συμφέροντα των ελλήνων τηλεθεατών (ν. 2644/1998). Έτσι, αποφεύχθηκε η επανάληψη της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε για τη ρύθμιση της ραδιοτηλεόρασης ελεύθερης λήψης, όπου, λόγω της ανοχής και της θεσμικής απραξίας που επέδειξε η Ν.Δ, ο νομοθέτης αναγκάστηκε να ρυθμίσει ένα ήδη διαμορφωμένο, από πλευράς εμπλεκομένων επιχειρηματικών συμφερόντων, ραδιοτηλεοπτικό τοπίο.
- B.** Έκδοση όλων των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται στο ν. 2328/95 και είναι απαραίτητες για την χορήγηση, για πρώτη φορά στη χώρα μας, νόμιμων αδειών λειτουργίας σε ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης. Ειδικότερα:
- διαμόρφωση χαρτών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών συχνοτήτων και για τους 52 νομούς της χώρας.
 - προκήρυξη αδειών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών για όλη τη χώρα.
- Γ.** Αυστηρή επιβολή της νομιμότητας καθ' όλη τη διάρκεια της εξέλιξης της διαδικασίας αδειοδότησης, με την άμεση διακοπή λειτουργίας:
- 60 τηλεοπτικών σταθμών που δεν υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία
 - 15 ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών που παρεμβάλλονται στις συχνότητες της αεροπορίας, των ενόπλων δυνάμεων και της ΕΡΤ
 - 6 τηλεοπτικών σταθμών που παραβιάζουν κατάφωρα την ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία είτε μεταδίδοντας ταινίες πορνό ή μηνύματα με τα λεγόμενα ροζ τηλέφωνα, είτε μεταδίδοντας ταινίες για τις οποίες δεν έχουν καταβληθεί πνευματικά δικαιώματα

- Επίσης, τα 4 τελευταία έτη έχουν εκδοθεί 86 αποφάσεις του Υπουργού Τύπου με τις οποίες επιβάλλονται, μετά από σχετική πρόταση του ΕΣΡ, πρόστιμα και άλλες διοικητικές κυρώσεις στους ρ/τ σταθμούς.

- Δ. Απαιτήθηκε για πρώτη φορά από τους τηλεοπτικούς σταθμούς να καταβάλουν οικονομικό αντάλλαγμα για τις συχνότητες που χρησιμοποιούν και αποτελούν δημόσια περιουσία. Ο Υπουργός Τύπου και ΜΜΕ έχει καταλογίσει στους τηλεοπτικούς σταθμούς συνολικό ποσό ύψους 5 δισ. δρχ. περίπου.
- Ε. Απαιτήθηκε από τους Τ/Ο σταθμούς να καταβάλουν τα συσσωρευμένα χρέη που προέρχονταν από τη μη καταβολή του αγγελιοσήμου και του ειδικού φόρου διαφήμισης.

II. ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Εγκαθίδρυση αποτελεσματικών μηχανισμών για τον έλεγχο της διαφάνειας των κάθε είδους οικονομικών σχέσεων που αναπτύσσονται από τη λειτουργία στη χώρα μας των ιδιωτικών ΜΜΕ. Ειδικότερα:

A. διαφάνεια στις σχέσεις μεταξύ Δημοσίου και ιδιωτικών επιχειρηματικών φορέων

- Ίδρυση Τμήματος Ελέγχου Διαφάνειας στο ΕΣΡ (Π.Δ. 310/96)
- Θέσπιση του πιστοποιητικού διαφάνειας ως προϋπόθεση για την ανάθεση δημόσιων έργων και κρατικών προμηθειών (Π.Δ. 310/96)
- Θέσπιση διαφανών διαδικασιών για τη διάθεση των κονδυλίων της κρατικής διαφήμισης (Π.Δ. 60/97 και 261/97).
- Θέσπιση διαφανών διαδικασιών για τον υπολογισμό και την είσπραξη του αγγελιοσήμου (Ν. 2429/96 και υπουργικές αποφάσεις).
- Καταγραφή όλων των δημοσιογράφων που απασχολούνται στο δημόσιο τομέα (Π.Δ. 60/97).

B. διαφάνεια στις σχέσεις μεταξύ των διάφορων επιχειρηματικών φορέων που δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο χώρο των ΜΜΕ

- Ίδρυση στο ΕΣΡ Τμήματος Ελέγχου Διαφάνειας και ενός αντίστοιχου κεντρικού Μητρώου Διαφάνειας για την καταγραφή των στοιχείων όλων (μετοχολόγια, μέλη Δ.Σ. ισολογισμοί κ.λπ.) των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο χώρο των ΜΜΕ, προκειμένου

να ελεγχθεί η τήρηση των πολλαπλών ασυμβιβάστων που προβλέπει η νομοθεσία και να αποφευχθεί η υπέρμετρη οικονομική συγκέντρωση (Π.Δ. 310/96/29.8.1996). Με αυτό το προεδρικό διάταγμα δίνεται η δυνατότητα στο ΕΣΡ να συλλέγει στοιχεία που αφορούν τη λειτουργία επιχειρήσεων ιδιωτικών ΜΜΕ με οποιοδήποτε τρόπο από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων Ανάπτυξης, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Τύπου και ΜΜΕ και ΥΠΕΧΩΔΕ, καθώς και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, της Εταιρείας Αποθετηρίων Τίτλων, του ΣΔΟΕ, των διαφόρων Επαγγελματικών Επιμελητηρίων ή αντιπροσωπευτικών Οργανώσεων ή Συνδέσμων. Σύμφωνα δε με ρητή διάταξη του Π.Δ. «η αποστολή όλων ανεξαιρέτως των ζητούμενων στοιχείων είναι υποχρεωτική και γίνεται εντός εύλογης προθεσμίας που τάσσεται από το Τμήμα Ελέγχου Διαφάνειας του ΕΣΡ».

(Σημείωση: Το Τμήμα αυτό στελεχώνεται με 17 επιστήμονες, οι οποίοι όπως προβλέπει το παραπάνω Π.Δ. επιλέγονται με διαδικασίες στο πλαίσιο του ΕΣΡ. Το Υπουργείο Τύπου εξέδωσε αμέσως την προκήρυξη στις 18.11.1996 και συγκέντρωσε τις αιτήσεις των υποψηφίων. Η διαδικασία διακόπηκε στις 12.12.1996, επειδή το θέμα αυτό απετέλεσε σημείο διαφωνίας με το ΑΣΕΠ, το οποίο μετά και από γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στις 19.2.1997, ανέλαβε την αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή του σχετικού διαγωνισμού. Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την πλήρωση των θέσεων αυτών στις 20.5.1997. Η προκήρυξη έγινε από το ΑΣΕΠ στις 3.7.1998. Τα αποτελέσματα για την πρόσληψη 8 μόνο από τους 17 συνολικά επιστήμονες εξεδόθησαν την 1.10.1999 και κοινοποιήθηκαν στο Υπουργείο Τύπου στις 10.11.1999. Οι συμβάσεις εργασίας υπεγράφησαν αυθημερόν. Ο βραδύς ρυθμός ολοκλήρωσης της διαδικασίας προσλήψεων μέσω ΑΣΕΠ έχει ως συνέπεια το σχετικό τμήμα να μην έχει λειτουργήσει ουσιαστικά. Ήδη με το ν. 2644/13.10.1998 για τη συνδρομητική τηλεόραση προβλέφθηκε πλέον νομοθετικά η εξαίρεση των προσλήψεων του επιστημονικού προσωπικού του ΕΣΡ από τις διαδικασίες του ν. 2190/1994. Το ΕΣΡ δεν έχει ακόμη αξιοποιήσει τη δυνατότητα αυτή).

- Ανάθεση συμβουλευτικού αλλά κρίσιμου ρόλου στην Τράπεζα της Ελλάδος για τον έλεγχο των αλλοδαπών επιχειρήσεων τόσο ως προς την οικονομική φερεγγυότητά τους, όσο και ως προς τις εξαιρέσεις που προβλέπει η ευρωπαϊκή και η ελληνική νομοθεσία για την ονομαστικοποίηση των μετοχών τους (Ν. 2644/98).

- Θέσπιση διαφανών διαδικασιών για τη μέτρηση του χρόνου της διαφήμισης που αποτελεί και την κύρια πηγή χρηματοδότησης των ΜΜΕ.

II. ΠΟΙΟΤΗΤΑ

- Θέσπιση ρυθμίσεων και ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την υλοποίηση της συνταγματικής επιταγής παροχής υψηλού επιπέδου τηλεοπτικών υπηρεσιών στον ελληνικό λαό.
- Επιστολές του Υπουργού προς το ΕΣΡ για την κατάρτιση νέων κωδίκων Δεοντολογίας προσαρμοσμένων στη ραγδαία, τα τελευταία έτη, εξέλιξη και μεταβολή των «τηλεοπτικών ηθών» (επιστολές Υπουργού Τύπου).
- Θέσπιση ως υποχρεωτικής της σήμανσης με ειδικά σύμβολα όλων των τηλεοπτικών προγραμμάτων, προκειμένου να προστατευτούν οι ανήλικοι από προγράμματα με επιβλαβές, για την πνευματική και ηθική ανάπτυξή τους, περιεχόμενο (Π.Δ. υπό έκδοση).
- Ολοκληρωμένη ρύθμιση, με βάση και τις σχετικές εξελίξεις σε επίπεδο νομοθεσίας της Ε.Ε., νέων τηλεοπτικών θεσμών που έχουν προκύψει τα τελευταία έτη (λ.χ. τηλεαγορά, σταθμοί αυτοπροβολής) με σκοπό την πληρέστερη προστασία της προσωπικότητας, του ιδιωτικού βίου και των εν γένει συμφερόντων των Ελλήνων πολιτών (Π.Δ. υπό έκδοση).
- Θέσπιση της υποχρέωσης των ΜΜΕ να μεταδίδουν δωρεάν μηνύματα κοινωνικού περιεχομένου που προέρχονται από κοινωνικούς ή άλλους μη κερδοσκοπικούς φορείς (υπουργική απόφαση).
- Ρυθμίσεις που ενθαρρύνουν την ενίσχυση των ΜΜΕ με κεφάλαια που αποβλέπουν στη βελτίωση των παρεχόμενων στον ελληνικό λαό τηλεοπτικών υπηρεσιών (Ν. 2644/1998).
- Επιστολές του Υπουργού προς το ΕΣΡ για σύναψη συμφωνιών αυτοδέσμευσης με τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς σχετικά με τον τρόπο μετάδοσης εξαιρετικών γεγονότων και περιστατικών (λ.χ. πόλεμος, σεισμοί, ομηρίες) (επιστολές Υπουργού Τύπου).

Ερώτηση: Γιατί δεν δίνετε τις άδειες στους τηλεοπτικούς σταθμούς γιατί θέλετε να κρατάτε σε ομηρία τα κανάλια;

Απάντηση:

- Η διαδικασία χορήγησης αδειών στους τηλεοπτικούς σταθμούς πανελλαδικής, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας είναι σε εξέλιξη. Έπρεπε να προηγηθεί, η έκδοση όλων των κανονιστικών πράξεων που προέβλεπε ο Ν.2328, η διαμόρφωση των χαρτών συχνοτήτων για τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς, η προκήρυξη των σχετικών αδειών, η κατάθεση από τους ενδιαφερομένους των αιτήσεων και των σχετικών φακέλων και η αξιολόγησή τους. Τώρα, βρισκόμαστε στη διαδικασία αξιολόγησης των φακέλων.

- Η διαδικασία αυτή είναι πρωτόγνωρη, πολυσύνθετη και γι' αυτό δύσκολη. Κυρίως λόγω των προβλημάτων και δυσκολιών των ιδίων των ενδιαφερομένων να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των σχετικών προκηρύξεων.

- Όσοι τηλεοπτικοί σταθμοί έλαβαν μέρος στη διαγωνιστική διαδικασία λειτουργούν νόμιμα αναλαμβάνουν όλες τις δεσμεύσεις και ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους, όπως προβλέπεται από τη ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία (άρθρο 17 του Ν.2644/98).

- Η Ν.Δ. παρέδωσε τις συχνότητες στις ιδιωτικές επιχειρήσεις με τρόπο αδιαφανή. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί λειτούργησαν καθ' όλη την περίοδο '90 - '93 χωρίς να καταβληθεί από πλευράς τους ούτε μία δραχμή!

